

MOTIVACE STUDENTŮ KE STUDIU PŘÍRODOVĚDNÝCH OBORŮ – VÝSLEDKY 1. ETAPY SOCIOLOGICKÉHO VÝZKUMU NA PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTĚ UP V OLOMOUCI

Irena Smolová,^a Jana Legátová,^b Zdeněk Szczyrba^a, Petr Šimáček^a

^a*Přírodovědecká fakulta UP v Olomouci, Třída Svobody 26, 771 46 Olomouc,
irena.smolova@upol.cz, zdenek.szczyrba@upol.cz, simacek.pj@volny.cz*

^b*GaREP, spol. s r.o., náměstí 28. října 3, 602 00 Brno,
garep@garep.cz*

Abstrakt

Příspěvek představuje první etapu sociologického výzkumu mezi studenty Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, který se realizoval v rámci výzkumného projektu NPV II MŠMT ČR (projekt 2E08018) „Inovativní medializace zapojení žen do vědy a výzkumu jako faktor posílení znalostní společnosti a rovných příležitostí, a zvýšení konkurenceschopnosti v podmínkách rozvoje přírodovědných oborů“. Cílem výzkumu bylo celkové hodnocení motivace studentů pro studium přírodovědných oborů a hodnocení předpokladů a možností jejich zapojení do výzkumu se zvláštním zřetelem ženy, včetně ověření možností rozšíření zájmu žen o studium přírodovědných oborů.

Klíčová slova: přírodní vědy, geografie, gender

1. Úvod

V roce 2008 získala Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci společně se společností GaREP, spol. s r. o. výzkumný projekt NPV II MŠMT ČR „Inovativní medializace zapojení žen do vědy a výzkumu jako faktor posílení znalostní společnosti a rovných příležitostí, a zvýšení konkurenceschopnosti v podmínkách rozvoje přírodovědných oborů“, jehož cílem je ověřit možnosti rozšíření zájmu žen o studium přírodovědných oborů a zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce v kontextu posílení znalostní společnosti.

Řešení projektu zahrnuje jak vlastní výzkum struktury a dynamiky sociologických procesů souvisejících s pozicí žen orientovaných na vědeckou práci i s možnostmi jejich kariéry ve všech oborech jednotlivých fakult Univerzity Palackého v Olomouci, tak vlastní výzkum zaměřený na problematiku uplatnění absolventů středních a vysokých škol a výzkum směřující k podpoře zájmu studentek středních škol o studium přírodovědných oborů. Ze získaných poznatků z realizovaných výzkumů a rovněž zahraničních zkušeností bude vytvořen vlastní návrh inovací v oblasti mediální podpory žen ve výzkumu reflektující specifika přírodovědných oborů.

2. Metody výzkumu

V první fázi projektu již byl realizován výzkum zaměřený na prověření názorové hladiny studentů bakalářských a magisterských studijních programů přírodovědných oborů na Univerzitě Palackého v Olomouci. Cílem sociologicky orientovaného výzkumu bylo prokázat možnosti využití vzdělanostního potenciálu stávajících studentů pro uplatnění ve vědě a výzkumu, a to se zvláštním zaměřením na ženy. Výzkum mezi studenty Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci byl realizován pomocí dotazníků na reprezentativním vzorku studentů. Výzkum probíhal v říjnu letošního roku a osloveni byli všichni studenti denního studia, kteří se účastnili výuky v zimním semestru akademického školního roku 2008/2009, tj. byli zapsáni k dennímu studiu na PřF UP. Po pilotním ověření se dotazníkového šetření zúčastnilo celkem 737 studentů Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci. Jedná se o reprezentativní vzorek, který postihuje jak oborovou diferenciaci studentů, tak relevantní zastoupení jednotlivých ročníků.

Dotazník byl rozdělen celkem do tří tematických bloků: motivace k rozhodnutí studovat daný obor (1), dosavadní zkušenosti s výzkumnou prací (2) a představa o budoucím uplatnění (3). V rámci prezentace prvních výsledků dotazníkového šetření jsou představeny výstupy z prvního tematického bloku dotazníku.

3. Motivace ke studiu na PřF UP v Olomouci

Volba vysokoškolského studia a jeho zaměření je výsledkem mnoha okolností, příčin a pohnutek. Studenti a studentky proto měli možnost vyjádřit se ke každé z 18 nabízených variant odpovědí, které se vztahovaly k volbě důvodů pro jimi zvolené studium, případně měli možnost navrhnout další varianty. Jak ukazuje tab. č. 1 patří mezi nejvýznamnější faktory motivace ke studiu získání vysokoškolského titulu, kdy více než 65 % respondentů uvedlo, že tento motiv určitě ovlivnil jejich rozhodování, v pořadí další nejčtetnější motivací byla možnost rozvíjet svou vzdělanost, znalosti a schopnosti (62,5 %) a třetím možnost prohloubit své znalosti v oboru (58,5 %).

I když při rozhodování o studiu hrají roli i další faktory, podstatný vliv na toto rozhodování má především snaha být vzdělaný, a to především v oboru, který studenty zajímá, dále získání vysokoškolského titulu a možnost dobré profesionální kariéry. V tomto ohledu není statisticky významný rozdíl mezi ženami a muži.

Rozvíjet svou vzdělanost, znalosti a schopnosti bylo motivem studia na PřF UP pro 96,5% studentů (varianty určitě ano a spíše ano), přitom rozdíl mezi muži a ženami byl minimální. Jako motiv studia tento faktor uvedlo 94,7% mužů a 97,8% žen. Podobně tomu bylo i v případě faktoru „prohloubit své znalosti v oboru, který mne zajímá“, který uvedlo celkem 94,4% studentů, (92,9% mužů, 95,3% žen). Faktor „získání vysokoškolského titulu“ byl důvodem ke studiu pro 94,1% respondentů (92,9% žen, 95,7% mužů), „získání možnosti dobré profesionální kariéry“ bylo důvodem pro 88,7% studentů (89,5% žen, 87,7% mužů).

Poměrně vysoké zastoupení kladného hodnocení bylo také u varianty „zajímá/a jsem se o vědu a výzkum v této oblasti“ (48% studentů, 49,8% studentek, 45,4% studenti - muži). Z odpovědí lze usuzovat na fakt, že studenti se v převážné míře rozhodují samostatně, na základě vlastních preferencí a priorit. Ze získaných výsledků vyplynulo, že naprosto nejméně byli studenti motivováni touhou pokračovat v rodinné tradici (viz

obr. 1). Malou roli hrála podle studentů mužů i žen také „snaha naplnit přání rodičů“ a osamostatnit se.

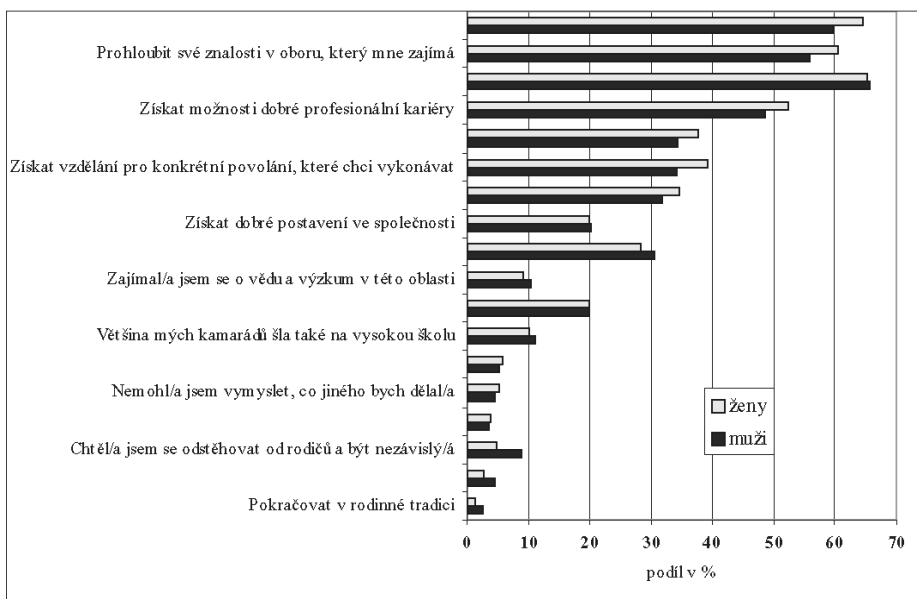
Tab. 1: Motivace ke studiu oboru na PřF UP Olomouc (v % odpovědí)

Motiv studia	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne	neví ¹	Σ
Pokračovat v rodinné tradici	1,7	8,6	20,0	67,5	2,2	100
Zaujala mě prezentace vědecké činnosti v médiích	3,5	15,8	36,4	30,4	13,9	100
Chtěl/a jsem se odstěhovat od rodičů a být nezávislý/á	6,4	14,2	26,7	48,9	3,8	100
Oslovila mne prezentace UP	3,7	15,9	27,0	37,9	15,5	100
Nemohl/a jsem vymyslet, co jiného bych dělal/a	5,1	17,3	26,5	47,3	3,8	100
Naplnit přání mých rodičů	5,6	23,8	22,5	44,1	4,0	100
Většina mých kamarádů šla také na vysokou školu	10,5	33,2	22,4	31,3	2,5	100
Zatím jsem si ještě nechtěl/a hledat zaměstnání	19,9	29,2	22,2	25,9	2,8	100
Zajímal/a jsem se o vědu a výzkum v této oblasti	9,7	38,3	31,1	17,3	3,5	100
Chtěl/a jsem si prodloužit studentský život	29,2	29,4	20,0	18,4	2,9	100
Získat dobré postavení ve společnosti	20,1	47,7	15,7	10,6	5,8	100
Možnost vydělat si v budoucnu více peněz	33,6	42,0	12,8	6,5	5,1	100
Získat vzdělání pro konkrétní povolání, které chci vykonávat	37,0	41,5	11,4	2,5	7,6	100
Potkávat nové lidi	36,2	42,0	12,2	6,2	3,3	100
Získat možnosti dobré profesionální kariéry	50,7	38,0	5,2	3,0	3,1	100
Získat vysokoškolský titul	65,4	28,7	4,1	1,3	0,6	100
Prohloubit své znalosti v oboru, který mne zajímá	58,5	35,9	3,6	0,6	1,4	100
Rozvíjet svou vzdělanost, znalosti a schopnosti	62,5	34,0	1,7	0,3	1,4	100

Poznámka: 1) nevím, nejsem si jistý/á

Ovlivnění prezentací vědecké činnosti v médiích či prezentací Univerzity Palackého v Olomouci například na populárně-vědeckých akcích (např. Jarmark) či veletržích (např. Gaudeamus) přiznává necelá pětina studentů, což lze považovat za významné pro

stanovení další strategie v nastavení metod prezentace fakulty před odbornou i širokou veřejností.

Obr. 1: Srovnání motivace ke studiu PřF UP Olomouc ženy-muži.

4. Poděkování

Příspěvek vznikl za podpory řešeného grantového úkolu MŠMT NPV II 2E08018 „Inovativní medializace zapojení žen do vědy a výzkumu jako faktor posílení znalostní společnosti a rovných příležitostí, a zvýšení konkurenceschopnosti v podmínkách rozvoje přírodovědných oborů“.